

pa 2033

LETO II.

ŠTEV. 3.

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE
ZA PRIMORSKO

Slovenka

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

PRVO ZASEDANJE PRVEGA SLOVENSKEGA PARLAMENTA

Med največja čudesa slovenskega narodnega prebujenja spada prav gotovo zgodovinski dogodek - prvo zasedanje slovenskega parlamenta, Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta. Po več ko tisoč letih hlapčevanja in nevesele preteklosti, po vseh težkih borbah s sosedi lačnimi naše zemlje, po najbolj divjih in brezobzirnih poizkusih nemških in italijanskih fašistov, da bi nas razkosali in uničili, pomeni ta dogodek vstajenje slovenske narodne skupnosti in začetek nove slovenske državnosti v veliki, demokratični državi vseh svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov - v novi, federativni Jugoslaviji.

Prvo zasedanje prvega slovenskega parlamenta je prav gotovo edinstveno v zgodovini narodov. V sredi takozvane Hitlerjeve trdnjave, na ozemlju, ki ga branijo junaške partizanske brigade, so se zbrali predstavniki iz vseh slovenskih pokrajin, Štajerci, Korošci, Gorenjci in Primorci, da združijo svojo voljo v oblikovanje skupne usede združene slovenske skupnosti. Eni iz vrst borcev iz brigad in divizij, drugi iz osvobojenih delov Slovenije, tretji tudi iz krajev, kjer še gospodari okupator, zastopniki vseh slojev in poklicev, politični delavci in gospodarski strokovnjaki, delavci, kmetje, izobraženci, tovariši, tovarišice. Da, tudi tovarišice, naše najboljše, najbolj prekaljene in požrtvovalne žene, ki so bile izvoljene na prvem zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Vsem zbranim se je odražala na obrazih predanost naši veliki stvari, vsem se je zrcalila v očeh odločnost, resnost in želja pomagati trpeči domovini. Njihova pot do narodnega zaupanja je bila polna preizkušenj in nesebičnega dela. Nikogar od njih ni pripeljala na to mesto špekulacija, žeja za dobičkom in bogatimi dohodki, ki so nekoč deževali lažnim poslancem in goljufivim kričačem v parlamentih. Izvolilo jih je ljudstvo, kot svoje najboljše, najsposobnejše predstavnike in jim je zaupalo težko odgovornost v najtežjih dneh.

Delo, ki ga je opravil na svojem prvem zasedanju SNOS je usodnega pomena za vso bodočnost slovenskega naroda. Na podlagi drugega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu, ki je za-

črtalo obrise nove Jugoslavije in bratskega sožitja jugoslovanskih narodov, smo se s sklepi prvega zasedanja slovenskega parlamenta Slovenci vključili v to državno federativno skupnost in oblikovali svojo državnost v novi Jugoslaviji. Potrjeno je bilo delo naše delegacije v AVNOJ-u, ki je sodelovala na zgodovinskem zasedanju v Jajcu, z navdušenjem je bila pozdravljena ustanovitev nove jugoslovanske skupnosti pod vodstvom Nacionalnega Komiteta in genijalnega maršala Tita. Ustrezno pojmovanje jugoslovanske federacije so bili postavljeni pogoji za formiranje slovenskega Nacionalnega Komiteta kot slovenske narodne vlade. Utrdili so se temelji najbolj popolne in široke demokracije, po kateri si bo slovensko ljudstvo v novi bodočnosti samo krojilo svojo usodo skupaj z bratskimi jugoslovanskimi narodi. Proglašena so bila osnovna načela, ki bodo dajala v bodočnosti slovenskemu ljudstvu najširše demokratične pravice. Sprejeti so bili odloki za utrditev in dokončno izgradnjo slovenske narodne oblasti, odlok o razpisu volitev, o ustanovitvi zakonodajne komisije in verske komisije za reševanje vprašanj, ki so v zvezi z vero in cerkvijo, nadalje komisije za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih domačih pomagačev. Po spojitvi Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko z organi celokupne slovenske narodne oblasti je bil z velikim navdušenjem soglasno izvoljen za člana predsedstva SNOS-a (za člana Izvršnega odbora OF)

p i s a t e l j t o v a r i š F R A N C E B E V K

dosedanji predsednik Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko.

V imenu slovenskih mater in žena je med zasedanjem SNOS ocenila veliko pomembnost teh trenutkov za izgradnjo slovenske narodne oblasti tovarišica Marija Ivančičeva, ki je že na kočevskem Zboru kot partizanska mati junakinja ganila srca vseh navzočih s svojo vzvišeno žrtvijo in čudovito ljubeznijo do slovenske domovine. Spomnila se je leta 1918., agitacije za Jugoslavijo in silnega razočaranja slovenskih mater in žena nad državo, ki je takrat prodala stotisoče naših Slovencev v sužnjost tujcem. Povdarila je razliko med novo Jugoslavijo, ki se poraja in v katero se vključuje slovenski narod po prvem zasedanju svojega parlamenta z besedami: "Mar ne bo mo me slovenske matere in žene zaupale naši novi obla-

sti? Saj smo jo kupile z lastno krvjo, z lastnimi sinovi. Iz te krvi nam klije ta nova bodočnost...."

Nadalje so bili izglasovani ukrepi, ki naj usmerijo in načrtno vodijo naše gospodarsko, finančno, zdravstveno in prosvetno delo, tako odlok o zaščiti gozdov, o zaščiti semen, plemenske živine, obdelavi zemlje, pooblastilo za izdajo plačilnega bona in razpis narodnega davka ter odlok o ustanovitvi roditeljskih svetov. Vsi ti sklepi so se po predlogih, ki jih je stavilo predsedstvo SNOS uveljavili na podlagi obširne debate in prostega glasovanja. Ob koncu je bil ob silnem navdušenju odposlan topel pozdrav maršalu Titu, genijalnemu vojskovođji in ustvaritelju nove Jugoslavije, simbolu naše borbe, ki dviga tudi vse ostale zatirane in zasuznjene narode na boj za osnovne državne, nacionalne in človečanske pravice.

Ni pretirana samozavest nas Slovencev, če vidimo v prvem zasedanju svojega parlamenta dragocen in nadvse važen zgodovinski dogodek za izoblikovanje naše bodočnosti, združene in svobodne Slovenije v novi federativni Jugoslaviji. Prav tako visoko je ocenil pomen zasedanja navzoči predstavnik angleškega vojaškega odposlanstva, major Jones, z besedami: "Vi, ki ste tu zbrani, ustvarjate nekaj tako velikega, da se tega morda niti sami ne zavedate. Moje mnenje je, da ustvarjate vzor države za ves zapadni svet...."

Bogdan Oselnik.

ŽIVEL PRVI SLOVENSKE PARLAMENT!!

CHURCHILLU

Dne 22. februarja je imel gospod Winston Churchill, ministerski predsednik Velike Britanije v spodnji zbornici naslednji govor:

O Jugoslaviji:

V Jugoslaviji dajemo pomoč maršalu Titu. Kljub najstrašotnejšim nemškim grozodejstvom in represalijam nad talci in podeželskim prebivalstvom z ženami in otroki

vred, imajo partizani kontrolo v svojih rokah. Nemci držijo glavna mesta in si prizadevajo, da bi funkcioniral železniški promet. Njihove kolone se pomikajo po deželi sem in tja, vendar držijo samo tisti teren, na katerem se nahajajo in nič drugega. Vse ostalo pripada hrabrim partizanom.

Nemške izgube so zelo težke in kolikor se tiče sedanjih bojev, so mnogo višje, kakor izgube partizanov. Če pa računamo talce in civiliste, ki so jih Nemci hladnokrvno pobili so seveda nemške izgube manjše kot pa partizanske. Ubijanje civilnega prebivalstva iz čiste želje po ubijanju samo večja nemške grehe in bomo morali mi zato še v večji meri obračunavati z Nemci. V Jugoslaviji sta dve glavni sili. Prvi so gverilski odredi pod poveljstvom generala Mihajloviča. Ti so prvi stopili v borbo in do neke mere predstavljajo oboroženo silo stare Srbije. Nekaj časa po porazu jugoslovanske redne armade so te sile nadaljevale z gverilsko vojno. Mi jim nismo mogli poslati nobene pomoči ali materijala, razen tega, da smo jim vrgli nekaj gradiva z letali. Nemci so na vsa ko gverilsko aktivnost odgovarjali s streljanjem skupin 400 do 500 oseb v Beogradu. Žal pa moram reči, da je general Mihajlovič postopoma zašel tako daleč v stran, da so nekateri njegovi poveljniki - sklepali sporazume z Italijani in Nemci, zaradi česar so jih Nemci in Italijani pustili na nekaterih področjih v miru. Četniki pa od takrat dalje niso napravili nič, ali pa prav malo proti okupatorju. Tedaj se je pojavil na pozorišču nov in mnogo bolj učinkovit borec za svobodo. J e s e n i 1941. s o p a r t i z a n i m a r š a l a T i t a z a č e l i z besno in krvavo vojno za obstanek proti Nemcem in so z golimi rokami trgali orožje z nemških rok. Partizanske vrste so hitro naraščale. Niti nemške represalije, tudi če so se še tako krvavo izvrševale nad talci ali vaščani jih niso prestrašile. Partizanom je šlo za smrt ali svobodo. Kmalu so partizani začeli prizadevati Nemcem težke izgube in so postali gospodarji prostranih področji. Bili so pod spretnim vodstvom in so nastopali po gverilskem načelu ter so postali za Nemce nevidni in smrtno nevarni. Danes so bili tu, jutri tam, bili so povsod. Nemci so začeli proti partizanom ofenzive velikega obsega, toda partizani so jih vsakokrat dočakali in ko so bili obkoljeni, so pobegnili, potem ko

so prizadejali sovražniku velike muke in izgube.

To gibanje je po številu kmalu prekosilo silo generala Mihajloviča. Ne samo Hrvatje in Slovenci temveč tudi veliko število Srbov se je pridružilo maršalu Titu, tako da ima danes pod seboj več kot četrta milijona mož in veliko količino orožja, ki je bilo odvzeto sovražniku ter ima organizirano znatno število divizij in korpusov. Tako je formiran ves pokret ne da bi izgubil svoje gverilske lastnosti, brez katerih ne bi mogel uspeti. Te sile držijo v tem trenutku v šahu najmanj 14 izmed 20 divizij (nemških) na Balkanskem polotoku.

Okrog in znotraj teh junaških borcev se je razvilo narodnostno in zedinjevalno gibanje. Komunistični element je imel čast, da je to gibanje začel. Toda, ko je to gibanje narastlo po moči in po številu, je prišlo do procesa prilagojevanja in zedinjevanja, v katerem so prevladali nacionalni ideali. V maršalu Titu so našli partizani odličnega voditelja, ki si je pridobil že veliko slave v boju za svobodo.

Zal, toda neizogibno so te sile prišle v nasprotje s silami generala Mihajloviča. Aktivnost partizanov je križala račune v sporazumih Mihajlovičevih komandantov s sovražnikom. Mihajlovič je poskušal zadušiti te sile. Prišlo je do mnogih tragičnih borb in težkih maščevanj med ljudmi iste narodnosti in iste dežele. Te nesreče so prišle samo radi skupnega sovražnika.

Danes je število pristašev Tita mnogo višje od pristašev Mihajloviča, ki deluje v imenu kraljeve jugoslovanske vlade. Danes so seveda partizani maršala Tita edini ljudje, ki se učinkovito bore proti Nemcem.

Ze dolgo časa sem se živahno zanimal za gibanje maršala Tita in sem mu poskušal ter mu poskušam tudi sedaj pomagati na vse načine. Moj mladi prijatelj kapitan Dickson, ki je zdaj podpolkovnik, se je spustil na jugoslovanska tla skoraj pred enim letom ter je bil celih 8 mesecev v Vrhovnem štabu maršala Tita. Pri neki priliki je ista bomba ranila maršala Tita in podpolkovnika Dickena. Od podpolkovnika Dickena smo dobili živ opis celotnih borb, v katerih je sodeloval, kakor tudi o njihovih voditeljih.

"Lansko leto pa sem poslal v Jugoslavijo že precej veliko vojaško misijo pod vodstvom generala Mac Leena. Danes lahko zagotovim spodnji zbornici, da bom storil

vse, kar smo sposobni storiti, da bomo z vsemi močmi pomagali maršalu Titu in njegovim junaškim odredom."

"Ko sem bil bolan, mi je maršal Tito poslal pozdrav in odtlej naprej si stalno in prijateljsko dopisujeva. Mi ga bomo podpirali z vso močjo ki jo imamo na razpolago v skladu z našimi drugimi glavnimi obveznostmi."

"Kakšen pa je v takšni situaciji položaj kralja Petra in jugoslovanske vlade v Kairu? Kot 17 letni otrok je kralj Peter iz klešč namestništva in je z novo jugoslovansko vlado našel zatočišče v naši deželi. Mi ne moremo na noben način pretrgati zvez s kraljem. On je brez dvoma zgubil ugled v očeh partizanov zaradi tega, ker je njegova vlada delala z Mihajlovičem in njemu podrejenimi komandanti. Mi na britanskih otokih se držimo monarhističnega načela in smo okusili mnoge blagodati od ustavne monarhije, nimamo pa nobenega načelnega namena ali želje, da bi vsiljevali naše ideje drugim državam. Količnik se tiče nas, bodo narodi v mirnih razmerah lahko izrazili svojo voljo. Grki, Jugoslovani in Italijani bodo imeli popolno svobodo, da si uredijo obliko vladavine, kakor si jo želijo. Za enkrat je položaj nekoliko zapleten."

"Upam, da bom užival zaupanje spodnje zbornice, ko bom skupaj z ministrom za zunanje zadeve delal na rešitvi vprašanj, ki se bodo v tej situaciji pojavila, kolikor bo v moji moči v soglasju z našimi zaveznikoma Sovjetsko Rusijo in Ameriko, ki že pošiljata svoje misije k maršalu Titu, kar moram z veseljem povedati."

"Naša čustva se ravnaajo po načelu, da imajo zaupanje v tiste, ki so ohranili svoje zaupanje v nas in da nadaljujemo brez predsodkov ne glede na politična nagajenja s tistimi, ki se borijo proti nacizmu ter prizadevajo sovražniku največjo škodo."

O m e d z a v e z n i š k i h o d n o s i h :

Odnosaji med Veliko Britanijo, Ameriko in Rusijo so tako tesni, kakor niso še nikdar bili. Stojimo pred velikimi dogodki, ko bomo podvzeli največje skupne operacije proti sovražniku. Padli bomo po sovražniku z morja, zraka in kopnega, kakor smo se dogovorili na konferenci v Teheranu. Udarili bomo z vsemi silami in sicer spomlad in poleti.

O N e m č i j i :

Vsi zavezniki zahtevamo od Nemčije brezpogojno kapitulacijo. Ta pojem pa ne znači zaslužnjenja ali pa uničenja nemškega naroda. Vsekakor pa leži v tem pojmu, da zavezniki ob brezpogojni kapitulaciji ne prevzamejo napram Nemčiji nobenih obveznosti. Zato za Nemčijo tudi ne more veljati Atlantska karta in se Nemci ne bodo mogli sklicevati na njo, če bodo prisiljeni odstopiti drugim državam in narodom nekatera svoja ozemlja in pristati na popravila mej. Takrat ne bo mogoče uveljavljati ugovorov proti zaveznikom, kakor je bilo to koncem prve svetovne vojne, ko so se sklicevali na Vilsonovih štirinajst točk, češ, da bi te morale veljati tudi za Nemčijo. Zavezniki nočejo biti vezani na Nemčijo na podlagi kake kravje kupčije. Razume pa se, da zavezniki napram Nemcem ne bodo nastopali kot kaki barbari in da tudi ne nameravajo izbrisati Nemčije iz zemljevida.

V ostalem delu svojega govora je Churchill govoril o italijanskem bojišču, o zračni vojni, o Poljski in o koncu vojne.

Ž I V E L I N A Š I Z A V E Z N I K I !

IZJAVA BORBENIH PRIMORK NA PRVI KONFERENCI

Pripravljene smo vse delo in breme naše svete borbe v zaledju prevzeti na svoja ramena. Vsi moški tovariši pa naj gredo v vojsko, naj gredo tja, kjer je mesto vsakega zavednega Slovenca.

Stopnjevale bomo svojo borbenost in požrtvovalnost do naše NOV, jo z vso močjo podpirale ter nudile najmočnejšo oporo naši narodni oblasti.

Biti hočemo desna roka našemu AVNOJ-u in obljubljam, da bomo čuvale našo borbeno enotnost vsega slovenskega naroda, s tem bomo izpolnile naročilo našega velikega maršala in voditelja, tovariša Tita.

Zborovalke na prvi pokrajinski konferenci.

ZEMLJA KLICE

Obdelajmo sleherni košček zemlje - to je naše geslo letošnjo pomlad! Da bomo nasitili našo vojsko ob njenem poslednjem smrtonosnem naskoku na sovražnika, da bomo vrnilili zdravje našim ranjencem in vojnim bolnikom, da ne bodo trpeli pomanjkanja politični delavci v zaledju, da ne bo lačna družina, da nam bodo otroci rastle v krepke, srečne ljudi, da bodo pogoščeni tisoči internirancev in izseljencev, ki se bodo vrnili na svoje cpustošene domove, da ne bo shramba prazna, ko se bodo po končni zmagi vrnili naši junaki na svoje domove!

Na moževo mesto si stopila v gospodarstvu Ti, žena, na tvoja ramena so padle vse neštete skrbi za družino, za hišo, za polje in gozd, za celotno kmetijo. To je velik preokret v življenju vasi in kmečkega dela.

Mož je prijel za puško - žena za plug, fant za mitraljez - dekle za kramp. Mora tako biti, če hočemo doseči svobodo, zakaj le ona zemlja, ki bo vsa prepojena s krvjo in znojem prerita in prekopana, bo svobodna. Le na taki zemlji si bodo svobodni ljudje urejali svoje življenje po lastni volji.

Slovenske žene so razumele svoje naloge, ki jim jih nalaga ta težki čas. Žene srečaš pri oranju njiv, vidiš jih pri obdelavi vinogradov, v hlevu pri živini, pri vsakem delu.

Včasih si se, slovenska žena, z možem pogovorila o vseh težavah in vprašanjih, ki jih je prinašalo delo: kje bosta kaj sejala, sadila, kje bosta nabavila to in ono, kdo vam bo pomagal pri izvršitvi dela itd. Danes išči pomoči in nasveta pri svojih sosedah. **V a š k a s k u p n o s t n a j b o t i s t a**, ki bo nadomestila družinsko. Z medsebojno pomočjo bomo prebredli težave in skrbi, ki so nad nami vsemi. Odbori SPZZ naj bodo iniciatorji - organizatorji dela. Organi oblasti Osvobodilne fronte bodo storili vse, da se bo moglo delo na polju izvršiti in z organiziranjem delovne fronte na vasi se bo obdelala vsa zemlja, da bodo imeli naši borci dovolj hrane in da bo dovolj hrane tudi za dom.

Slovenska žena! Uveljavi svojo besedo v vaškem odboru in podpri ustanovitev delovnih čet na vasi! V skupno

sti je naša moč, enotnost rodi uspehe.

Ne pozabi tudi na tisti del kmetijstva, ki ga je doslej imela kmečka žena na skrbi: prašičjareja, perutni-narstvo in vrtnarstvo. Dobro krmi in neguj prašiče, da bo dovolj maščob za prihodnjo zimo! Nasadi takoj čim več dobrih kur nosnic, da dobiš piščeta že zgodaj spomladi. Posej in posadi čim več zelenjave, ki vsebuje potrebne snovi za našo prehrano!

Naj tvoje delo letošnjo pomlad dokaže vso ljubezen, ki jo zaslužijo naši borci in ki jo zasluži naša trpinče na zemlja. Ko boš obdelala vrt, ne pozabi na rože! Slovenska hiša naj bo okrašena za veliki praznik in partizan, ki pojde mimo tvoje hiše, naj dobi pušeljc za spomin!

Glavni odbor
Slovenske protifašistične ženske zveze

NAŠA VOJSKA IN NAŠI OTROCI NE SMEJO TRPITI POMANJKANJA!
ZATO NE SME OSTATI NITI PED NAŠE ZEMLJE NEOBDELANE!

DRUGI NAŠE ŽENE

"Slovenska delegacija se vrača z drugega zasedanja AVNOJ-a."

S tako novico so presenetili Belokranjke, ko so bile na svojem drugem okrožnem zborovanju. V vasi se je ustavila slovenska delegacija za AVNOJ, ki se je vračala z zasedanja v Jajcu. Planile smo kvišku, debata je bila za hip prekinjena in ugibale smo, kaj so naši odposlanci prinesli slovenskemu narodu z zasedanja. In glej, ni trajalo dolgo, ko so se odprla vrata in celotna delegacija je kljub veliki utrujenosti po dolgem potovanju stopila v našo sobo. Po prisrčnih pozdravih nam je tovariš Boris Kidrič, sekretar IOOF z ognjevitimi besedami podal kratak pregled sklepov zgodovinskega zasedanja v Jajcu. Govoril je o čudežnem bratstvu narodov Jugoslavije, ki se je skovalo v krvavih težkih preizkušnjah naše borbe. Govoril je o veliki ljubezni s katero so bili sprejeti odposlanci vseh narodov povsod, kamor so prišli. Ni bilo

kraja, kjer bi jih ne sprejeli z viharnim navdušenjem, saj so vedeli, da so odposlanci govorili, sklepali in odločali v njihovem imenu. Vedeli so, da pomenjajo sklepi zasedanja prelom s staro, gnilo Jugoslavijo in da se je rodila nova, svobodna domovina.

Na konferenci je spregovorila tudi tovarišica Mica Šlander, edina slovenska delegatka, ki se je zasedanja udeležila. Pravila je o svojem srečanju z našo ljubo Kato Pejnovič in o prisrčnih dokazih ljubezni naših sester z juga napram nam Slovenkam. Povedala nam je, da budno sledijo naši borbi in se srčno veselijo vsakega našega uspeha. Izročila nam je njihove borbene pozdrave in govorila tako toplo in prisrčno o njih, da smo začutile tesno povezanost s svojimi junaškimi sestrami.

VSE ANTIFAŠISTKE PODVOJIMO SVOJE NAPORE V NARODNO OSVOBODILNEM BOJU!

TOVARIŠICE NAM PIŠEJO

TAKO SVOBODO NAM PRINAŠAJO, SVABOBRANCI

Bilo je zgodaj zjutraj, ko so v našo vasico nenadoma pridrveli kamijoni. Predno smo se zavedli je že bila hiša, katero sedaj vidiš, vsa obkoljena od belogardističnih in nemških psov, mi je pripovedovala stara Kraševka. Zapri so vas vrata, vse dohode in preplašene stanovalce vrgli v eno sobo. Nato so celo stavbo polili z bencinom in zažgali. Med groznimi krikami, ki so pretresli celo vas in katerih ne pozabimo nikoli, je zgorela vsa družina. Mož, žena, hčerke z dvema nedolžnima otročičema od treh do štirih let, ter dekla in mož, katera sta pri hiši pomagala.

V grozi in obupu je ženica sklepala roke in trepetaje gledala pogorišče, ta nemi prizor groznega trpljenja, ki kliče po maščevanju. Onemela sem v grozi in neizmerna bolelost mi je stisnila srce ob spominu na ubogo družino. Spomnila sem se lepih nedolžnih otrok, kateri so z mano ob zadnjem obisku tako prijetno kramljali. Spomnila in primerjala sem jih s svojimi nebogljenčki, stisnila sem

pesti in prisegla, da ne odnehamo vse dotlej, dokler ne dosežemo cilja, kateri je že tako blizu.

Isti dan sem prisegla maščevanje vseh slovenskih žrtev ter smrt vsem izvržkom slovenskega naroda - švabobrancom ter nemškim psom.

Vsem tistim, ki do danes še ne vedo, kdo so Rupnikovi izdajalci in nemški okupator za nas Slovence, naj jim bo zgoraj navedeni prizor v dokaz.

K r a š k a N u š a .

MATI PARTIZANU-PROSTODOLJCU

Sin moj, danes praznuješ sedemnajsti rojstni dan. In že nekaj mesecev se nahajaš med vrstami naših borcev, borcev za pravico in svobodo! Molčal si! Molče si odšel kamor te kliče dolžnost. Stojiš v vrstah, ki dvigajo glas za pravico in svobodo! Otrok si še - in vendar cel mož. Čutil si z nami vred na lastnih plečih preganjanje. In za vedaš se, da je nastopil sveti trenutek - korba za osvoboditev - in da ne smeš manjkati v vrsti. Odšel si, ne da bi povedal. Vedela sem kam si šel, vendar sem bila v skrbeh - materinska skrb. Nenadoma pa si mi poslal nogavice, da jih operem in v nogavicah listek rekoč: "Mama, odšel sem tja, kjer je zame mesto. Bodi pozdravljena in poljubljena!" Neizmerno sem bila vesela. Zavedaš se, sin proletarke, da je odločilni trenutek. Deliš s tovariši trpljenje in veselje, a plačclo bo neizmerno bogato - narod slovenski bo osvobojen. V mislih sem pri tebi in tovariših, spremljam vas. Vroča želja mi kipi v srcu in za voščilo ti kličem: "Bodi čvrst in hraber in ne nehaj borbe dokler ni uničena vsa sovražna sila, poteptana vsa krivica, slovenskemu narodu priborjena svoboda in pravica!"

Sinko moj in tovariši vsi, ni daleč ta sveti trenutek. Stojimo na zadnji stopnici pred vrati velikega vstajenja. Naša beseda, ki je bila prezrta in zaničevana, naša zemlja, ki je prepojena s krvjo lastnih sinov trpinov, bo odrešena! In s slovensko besedo na slovenski zemlji bomo postavili spomenik zgodovini, ki jo do danes svet nima. Prepričana sem, da ta dan ni več daleč, ko se bo

ste srečni domov vrnili. Čutim tudi tvojo vrnitev, sinko moj. Prišel boš na tiho. Iznenadil me boš na vratih s klicem: "Mama, borci smo se vrnili, vsem pravico in svobodo priborili."

Srečna, presrečna tvoja mati in ves narod na osvobojeni slovenski zemlji.

Prisrčno te poljublja Tvoja mati
(Vladimira Kras)

Z VIPAVSKEGA

Kako ljubimo našo vojsko.

Ob 26 letnici Rdeče Armade smo Vipavke nabrale okrog 90 kg krofov, ki so jih napekle naše požrtvovalne žene. V jerbasih smo jih nesle naši brigadi Ivana Gradnika, ki je bila ravno takrat pri nas. Borci so bili zelo veseli. Posebno so bili veseli tega darila Rusi, ki jih je bilo okrog en bataljon in ki imajo svojega ruskega komandanta. Skupaj z nami so peli pesem "Čez gore...". Tako prisrčno so nas sprejeli, kot znajo le naši partizani.

Prav tako kot znamo Vipavke ljubiti svojo vojsko, znamo tudi sovražiti nemške bandite in domače izdajalce.

V i p a v k a - V o l g a

Z GORIŠKEGA

Kako smo praznovale 8. marec.

Letošnji 8. marec je bil velik praznik za goriške žene. Praznovale so ga v veliki ljubezni do naše vojske. Po vseh vaseh so prirejale mitinge z igrami, recitacijami, prepevale so naše borbene pesmi. Po glavnih cestah so pisale naše parole, raztresle slovenske zastavice z rdečo peterokrako zvezdo. Na vseh gričih so goreli kresovi in spominjali daleč naokrog, da je 8. marec praznik vseh borbenih žena. Na prireditve so povabile naše partizane, jih lepo sprejele in pogostile tako, da je tudi vojska čutila praznik naših žena.

G o r i š k a P e t r a .

Tudi iz ostalih okrožji smo prejele poročila o prav tako svečanem praznovanju 8. marca.

(Opomba uredništva.)

IZ BRD

Z veliko ljubeznijo smo šle na delo, ko je bil razpis san nabiralni mesec za naše bolnice. Trudile smo se, in nabrale kar smo največ mogle za naše ranjene borce. S kako ljubeznijo so žene dajale vse, kar so le mogle, za našo vojsko, ne morem popisati.

Vedite borci, čeprav je skromno darilo, toda res iskreno. To vam pošiljajo briške žene.

Š m a r n i c a .

5 TOLMINSKEGA

V zadnjih dneh je okupator pri nas pričel z novo taktiko. Aretacije, požigi so na dnevnem redu. Ti banditi skupaj z domačini izvržki hočejo zatreti borbeni polet na Tolminskem. Toda zaman. Prepozni ste!

Dobro se zavedamo nujnosti naše narodno osvobodilne borbe in stopale bomo po stopinjah, ki so jih nam začrtali stari tolminski puntarji.

T o l m i n k a .

IDRIJČANKE

O našem okrožju prav malo veste. Toda tudi če nismo pisale, smo vedno delale tako kot vse ostale. Pletle smo, in smo samo nogavic dale 240 parov našim borcem. Peremo, šivamo in kuhamo za naše borce, v katerih gledamo svoje rešitelje.

Tudi naši narodni oblasti nudimo vso pomoč, saj smo tudi žene v odborih, kjer vršimo prav tako svoje dolžnosti kot naši tovariši.

Organizirale bomo delovne čete in obdelale tudi poslednji košček naše svete zemlje.

Iz Idrijskega okrožja.

IZ BAŠKEGA

V januarju se je vršila v našem okrožju prva okrožna konferenca SPŽZ. Navzoče so bile vse aktivistke. Domačinke vasi, kjer se je konferenca vršila, so v ta namen lepo okrasile dvorano z zelenjem in napisi.

Ob 11. uri dopoldne se je vršilo zborovanje, katero je otvorila tovarišica Marjetka in podala besedo tovarišu Janku. Z ognjevitimi besedami nam je orisal velike uspehe naše hrabre vojske ter naših zaveznikov. Lepo je govoril o maršalu tovarišu Titu in o herojskih uspehih, katere žanje NOV dan za dnem pod vodstvom našega Tita. Naglasil je naglo napredovanje Rdeče Armade ter veliko pomoč, katero nam nudijo zavezniki. Posebno navdušenje je zavladovalo v dvorani, ko je govoril o AVNOJ-u in naši novi vladi Nacionalnem komitetu osvoboditve Jugoslavije ter o odlokih sklenjenih na drugem zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a. Iz vzklikov navdušenja in žarečih oči si lahko spoznal koliko naša žena čuti za našo vojsko.

Tovarišica Ivanka nam je podala in orisala položaj žene v preteklosti, danšnjo borbo ter naše dolžnosti v današnjih dneh. Navedla nam je par primerov naših sester z juga ter vzhoda, in nas pozvala, da tudi me sledimo njihovemu zgledu.

Govor tovariša Janka in tovarišice Ivanke je bil večkrat prekinjen z navdušenimi vzkliki in ploskanjem. Nato je sledilo poročilo o delu. Vsaka rajonska sekretarka je podala poročilo o svojem rajonu. Za poročili je sledila debata. Skoraj vsaka je imela kaj povedati ali pripomniti. Sklenile smo vse enoglasno, da bomo podvojile našo aktivnost, da bomo pritegnile v našo organizacijo še ti sto malo številno žena in deklet, ki še danes stojijo ob strani, da se ne bomo ustrašile nobenih žrtev ter da bomo tako tudi me doprinesle svoj delež k skorajšnji zmagi.

Konferenca se je zaključila s prepevanjem borbenih pesmi. Razšle smo se srečne in vesele z novimi načrti za nadaljno delo.

M. i. c. a.

DEKLETA IN ŽENE! PLUG IN MOTIKO V ROKE! VSA NAŠA ZEMLJA MORA BITI OBDELANA! - ORGANIZIRAJMO DELOVNE ČETE!

IZ ISTRE

Tudi me se danes oglašamo. V imenu Istrank vam bom povedala tudi jaz nekaj. Nam se pozna 25 letno zatiranje fašizma. Naša Istra je že po svoji narodi precej siromašna. V prilikah, v kakršnih smo živeli toliko časa, se je ta beda še bolj povečala. Nismo imeli šol, kar se nam tudi zelo pozna. Naša organizacija SPŽZ je tudi pozneje prodrila k nam kot v ostale dežele Primorske. Z veseljem smo se oklenile stvari. Danes je pri nas že mnogo boljše. Prihajajo partizani, prinašajo nam čtivo in počasi se izobražujemo tudi mi. In danes se prirejajo sestanki v Istri, katerih se udeleži do 60 žena.

Me vse ljubimo našo vojsko in ker za enkrat ne znamo drugače pomagati in sodelovati v naši narodno osvobodilni borbi, nudimo vso pomoč našim borcem.

Tovariško vas pozdravlja I s t r a n k a .

VSE ANTIFAŠISTKE PODVOJIMO SVOJE NAPORE V NARODNO OSVOBODILNEM BOJU!

Pismo 14 letnega dečka, ki ga je pustil svoji materi pred odhodom v partizane.

Prednaga tovarišica mama!

Z bolečino v srcu te zapuščam samo z mojim malim bratom. Očeta imamo v Nemčiji in tam strada in ga preganja nemška zver.

Klič me dolžnost zavednega Slovenca in tudi premišljajoč te rane v naši družini, grem z veselim srcem med naše tovariše, v boj za našo zlato svobodo, ki bo v najkrajšem času zasijala. Mlad sem in s tem, da stopam med partizane naj bode to vzgled vsem ostalim.

Za spomin tvojega sina ti pustim sliko, s partizanskim pozdravom se ločim od tebe, draga mama.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Tovariš I v o .

KULTURNI VEČER NA PRVI POKRAJINSKI KONFERENCI SPŽZ.

Ob 8. uri zvečer so priredile lep, zares lep kulturni večer. Vsako okrožje je nastopilo z svojimi točkami. Neizbrisno mi bo ostala v spominu tovarišica Tržačanka, ki je v svoji prekrasni narodni noši z velikim šopom rdečih nageljev na prsih deklamirala Gregorčičev "Naš narodni dom". Sprostila se je prvič po dolгих letih zatajena slovenska beseda. Vse zborovalke smo občutile njeno srečo, vse smo občutile težo, ki je težila ta del slovenskega naroda toliko let. Beseda Tržačanke je plavala po dvorani, je trkala na duše. Mnogo deklamatorik sem že slišala v življenju, ali nikoli še nisem slišala deklamirati s takim nedopovedljivim zanosom.

Ganljiv je bil prizor matere in sina, ki ga je naštudiral Pivško okrožje. Tovarišice iz Pivškega okrožja so tudi plesale hrvaško, bosansko in partizansko kolo. V krasni slovenski, hrvaški, macedonski, črnogorski in srbski narodni noši so prikazale v kolu bodočo federativno Jugoslavijo.

Brezhibno je odpel mešani zbor Vipavskega okrožja "venček narodnih pesmi". Tovariši iz tega okrožja so predvajali druge slike iz Cankarjevega "Hlapca Jermeja". Tovarišice pa so kot kozakinje plesale kozaško kolo. Tovarišica s Krasa nam je z mehkim glasom zapela pesem "Slovenka sem". Čudno se zdi človeku, ko sliši na Primorskem "slovensko pesem", ki se svobodno razlaga in zdi se mu, da vse tisto, kar je tlačilo Primorško 25 let ni bilo res, da so bile le grozne sanje.

Vso pozornost občinstva sta pritegnili Tržačanki, oblečeni sta bili v bogato vezeno narodno nošo. Peli sta v dvospevu "Temna noč se je storila" in "Mi smo ubežniki, mi smo izgnanci". Še dolgo potem so mi zveneale v ušesih besede "kmalu, kmalu nas pokliče Trst in Gorica, in maščevana bo Bazovica, v zarji krvavi nebo žari."

Deklamirale so "V pepelnični noči" od Gregorčiča in "Mi vstajamo" od Aškerca.

Naštudirale so še celo vrsto točk, ki nam pričajo o

njihovi delavnosti in o njihovi žeji po slovenski besedi. Radi pozne ure jih nismo mogle več predvajati.

Program se je zaključil s solospievom tovarišice s Tolminskega okrožja. Z lepim, visokim glasom je odpela večno lepo "Sonjo".

Z nepopisno mirnostjo in tihim duševnim zadovoljstvom sem odhajala s tega kulturnega večera, ki mi je jasno pokazal, da se ni dotaknil fašizem, ki je gospodaril na tej zemlji 25 let srca slovenske žene.

M a r a .

Vsem tovarišicam!

Javljamo vam, da bodo rezultati tekmovanja za nabi-ralni mesec objavljeni v prihodnji številki Slovenke. Do danes še nismo prejele poročil iz vseh okrožji, zato tu di ne moremo objaviti uspehov.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ za Primorsko.

njirovi delavnosti in organizirani po slovenski besedi.
 di. Radi pozna vse in namo moje vse predvse.
 Program se je razvil v slovenski literaturi
 Tolinskega okrožja. V letu, v kateri glasilo je objelo
 vedno lepo "Sonca".
 V nepopolno desetletje in tista desetletja
 tvojim odhajajočim a tega kulturnega večera, ki mi je
 svojo pokazal, da se ni dotaknil tvojim, ki je zgodovina
 na tej zemlji 25 let stara slovenske krene.

M. R. A.

Pravna teorija in prava

javljamo vam, da bodo rezultati raziskovanja za namo
 ralni nasec objavljani v prihodnjih številah Slovenske. Do
 člane se namo pritegli do človeka in vseh okoliščin, tako da
 da ne moremo objaviti razpisov.

Št. 12345 - svoboda narodni

Pokrajinski odbor SPS za Prilivsko.

TEHNIEA